

TOELICHTING COC STANDPUNT COMMISSIE ONDERWIJS, FORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

HOGER ONDERWIJS. DE CHAOS DREIGT

Inleiding

Op 2 oktober werden de onderhandelingen over de financiering hoger onderwijs grotendeels maar onvolledig afgerond. Dit na een lange periode waarin we onder meer drie verschillende nota's van de onderwijsminister, een hoorzitting (zonder de onderwijsbonden) van deze Commissie, vele lange intense discussies, werkgroepen, diverse adviezen van de Vlaamse onderwijsraad, keihard gelobby achter de schermen en ook politiek geharrewar hebben meegemaakt. Na deze lange periode van opstaan en slapengaan met dit dossier overlopen we kort nog even het gevolgde traject en kijken we uit naar de toekomst. Een voorspelling over de effecten van de nieuwe financiering blijft zoals het weerbericht een berekende gok, maar hier vrezen we dat elke partij de inzet zal verliezen.

Na de onderhandelingen

Positief gegeven: de Vlaamse onderwijsoverheid heeft bewezen te kunnen luisteren naar de rationele argumenten van COC. Problemen werden volmondig erkend, vaak voor het eerst in jaren. De overheid erkende dat meer middelen nodig zijn, maar beweerde deze niet te kunnen vinden. Het probleem van de onderfinanciering van de professionele bacheloropleidingen is een chronisch gegeven. De overheid erkende dat even volmondig. Voor het eerst werd ook toegegeven dat het hoger kunstonderwijs in een erg penibele situatie zit. De overheid gaf ook toe niet te weten hoe ze de financiering van de te academiseren opleidingen zal aanpakken na het voltooien van de academisering.

Negatief: wie A zegt moet ook B zeggen en dat gebeurde tot nu toe onvoldoende.

COC is nog steeds bijzonder ongerust over de toekomst van het hoger onderwijs. Er heerst in te hoge mate onzekerheid over de vooruitzichten. Inderdaad gaan een aantal maatregelen uit het financieringsdecreet in de goede richting. Maar het gaat allemaal zo schoorvoetend, lang niet ver genoeg. De meeste maatregelen gaan echt lang niet ver genoeg. Toch kun je niet zeggen dat er een halsstarrige houding werd aangenomen door de overheid.

De weg die het dossier heeft afgelegd is in retrospectieve behoorlijk spectaculair. We hebben komaf kunnen maken met het gesloten enveloppensysteem voor de hogescholen en we konden de overheid onder meer door gezamenlijke actie met de studenten overtuigen af te stappen van het initieel voorgestelde zuivere output systeem. Er kwamen ook meer bijkomende middelen en een betere index formule. Maar nog steeds bereiken we geen zuivere input, nog steeds geven onze berekeningen aan dat er onvoldoende bijkomende middelen komen en nog steeds ontbreekt een sluitende index formule die volledig de evolutie van de levensduurte

volgt. Ook melden hogescholen dat er geen sluitende oplossing is voor de gederfde inschrijvingsmiddelen en dat dit voor een aantal hogescholen fors minder inkomsten betekent. Het kliksysteem biedt geen garantie op de nodige groei.

Het algemeen budget blijft een huizenhoog groot probleem. Een budget van 1.2 % BRP is nog lang niet de gewenste 2.0 %. De Scandinavische landen presteren dubbel zo goed als Vlaanderen. Vooral de hogescholen blijven daardoor op hun honger zitten: onder meer de professionele bachelors maar evengoed ook de academiserende opleidingen.

Het personeel van de hogescholen verzuipt al jaren. De onverwachte spectaculaire stijging aan studenten is maatschappelijk toe te juichen maar voor het veelgeplaagde personeel is dit nu zeker geen zegen. Meer handen aan de ploeg heeft men nodig. Niet binnen enkele jaren maar nu. De zorg voor de kwaliteit van het hoger onderwijs, een goede begeleiding van de studenten en de zorg voor het welzijn van het personeel vereisen dit. We spreken dan nog niet over de toekomstige Bologna en HBO uitdagingen.

De eerlijkheid gebiedt te stellen dat het beleid van de hogescholen vaak ook mede schatplichtig is aan het opdrijven van de stress en werkdruk op de werkvloer. Ook goedbedoelde overheidsbeslissingen tot flexibilisering, academisering, accreditering, nieuwe doelgroepen, ... hebben daartoe bijgedragen.

COC heeft de Vlaamse Regering diverse keren opgeroepen om collectief een ernstige inspanning te doen voor het hoger onderwijs en heeft er haar op gewezen dat zij dit dossier haar verantwoordelijkheid bijzonder ernstig dient te nemen. Voorlopig met onvoldoende resultaten. Een duidelijk perspectief opbouwen en groeipaden creëren, daar gaat het ons om.

Specifieke problematiek hoger kunstonderwijs

De financiering van het hoger kunstonderwijs is sedert 1995 nog zwaarder geërodeerd dan de algemene achteruitgang van de hogescholensector. De masteropleidingen in de kunsten zijn opgestart in volstrekte onzekerheid. Het HKO draait vandaag op 2/3 van zijn noden. De werkdruk is er gigantisch gestegen, de stress bij het personeel neemt onheilspellende hoogte aan. De eerste reactie was de uiterst geslaagde, zeer creatieve en hartverwarmende actie van het hoger kunstonderwijs op vrijdag 28 september. Deze sector vraagt expliciet gehoord te worden door deze commissie!

De aangepaste maatregelen en middelen zijn uiteraard welkom. Maar zij staan nog niet in verhouding tot de historische onderfinanciering. Werk maken van betere samenwerking binnen de sector ("rationalisatie") heeft pas zin wanneer het academiseringskader duidelijk is.

Het hoger kunstonderwijs krijgt via het financieringsdecreet eindelijk een kleine (en welgekomen) pleister op de wonde via de beperkte additionele middelen, maar het geamputeerde been (gevolg van de jarenlange uitholling van de budgetten) wordt daar helaas niet terug aangezet. We blijven hier dus voorthobbelen op krukken.

Tenslotte blijft de ondermaatse verloning een knelpunt dat niet wordt aangepakt in het nieuwe financieringsdecreet. Het is 5 over 12 om de ondermaatse statuten en chronische onderverloning van de artistieke personeelsleden van het HKO op een ernstige wijze aan te pakken.

Het oordeel van COC na de onderhandelingen

We hadden gehoopt nog verder te kunnen geraken via onderhandelingen en andere vormen van overleg met de Vlaamse overheid. COC heeft daar alle mogelijke inspanningen voor geleverd. Maar op bepaalde punten bleven de stereotiepe antwoorden komen. COC is uiteindelijk minder tevreden dan een bepaalde krant ooit liet uitschijnen. In dit dossier is de Standaard zeker niet de standaard, dat is het sectorcomité hoger onderwijs dat zich op 19 oktober finaal moest uitspreken over de resultaten.

Het sectorcomité hoger onderwijs heeft met een overtuigende meerderheid uitgesproken om het voorstel van decreet af te wijzen. Terecht wezen onze vertegenwoordigers in naam van hun wanhopige achterban op het feit dat de vele kleine aanpassingen op papier een verbetering vormen, maar dat het effect niet of zeer weinig voelbaar zal zijn op de werkvloer. Enkel maatregelen die eindelijk na al die zware jaren een aantoonbaar verschil kunnen maken inzake werkdruk en arbeidsomstandigheden zullen het personeel van het hoger onderwijs tevreden kunnen stellen.

COC en ACV openbare diensten gaven dan ook uitdrukkelijk een niet akkoord met het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen.

In het protocol na de onderhandelingen wordt opgenomen dat hoewel het ontwerp belangrijke verbeteringen bevat ten aanzien van de huidige financiering en ten aanzien van het eerste voorontwerp, volgende punten onaanvaardbaar blijven:

- de nog steeds ondermaatse financiering, ook in vergelijking met het buitenland;
- de niet zuivere inputfinanciering;
- de nog steeds niet sluitende indexformule;
- het onvoorspelbare kliksysteem zonder duidelijk uitzicht op vooruitgang in plaats van een zuiver open end systeem met reëel groeiperspectief
- het gebrek aan instrumenten en middelen om ook reëel werk te kunnen maken van de democratisering van het hoger onderwijs.

Omwille van die onaanvaardbare punten zullen de beide ACV centrales de voorgestelde financiering blijven aanklagen en bekritisieren.

De afgevaardigden van COC stelden vast dat dit decreet, ondanks de bijkomende financiële middelen, nog steeds niet tegemoet komt aan de gestelde verwachtingen. Die verwachtingen waren tegelijk eenvoudig en hoog gespannen met name het hoger onderwijs, zowel de universiteiten als de hogescholen een financieel perspectief en groeipaden voor de tewerkstelling bieden. Als de overheid kwalitatief hoger onderwijs wenst voor een zo groot en breed mogelijk doelpubliek, dan moet ze daar een echte prioriteit van maken en niet alleen een prioriteit op papier. Dit kan alleen worden gerealiseerd met een afdoende financiering.

De beslissing van COC om zich niet akkoord te verklaren met dit voorontwerp gaat niet voorbij aan het engagement van de minister bevoegd voor onderwijs om ter gelegenheid van de begrotingscontrole in 2008 zijn “uiterste best” te doen om de collega's in de Vlaamse Regering er van te overtuigen extra te investeren in de professioneel gerichte opleidingen aan de hogescholen. Elke extra investering is broodnodig. We zijn er evenwel van overtuigd dat de noden van het gehele hogescholenlandschap vele malen groter zijn dan de beloften. en bovendien alle sectoren omvatten.

We vergeten enerzijds niet dat na het realiseren van de academiseringsopdracht, het te academiseren hoger onderwijs (het vroegere lange type) van de hogescholen op gelijke voet zullen moeten behandeld worden als hun tegenhangers aan de universiteiten. De nodige middelen daartoe zijn in elk geval niet voorzien. Het zal dus alvast de taak van de volgende Vlaamse regering zijn om daar bij de regeringsvorming middelen voor uit te trekken.

Anderzijds stellen we vast dat de academiseringsmiddelen geen voldoende niveau halen om op een fatsoenlijke wijze de gestelde (en gestemde!) opdracht uit te voeren.

[Wat volgt er nu](#)

Zij die door de veelheid van initiatieven, zoals de creatieve actie voor het hoger kunstonderwijs, de aangekondigde lokale manifestaties van de studenten, de sensibiliseringsacties van onze militanten in de hogescholen de indruk zouden krijgen dat door het oplossen van een aantal deelproblemen de plooiën kunnen gladgestreken worden dienen we duidelijk teleur te stellen. COC blijft samen met zijn bondgenoten ijveren voor een totaal oplossing voor de gehele hoger onderwijssector.

COC verwacht minimaal van de huidige Vlaamse Regering dat ze niet terugkomt op haar engagementen en dus het voorontwerp zoals het na de onderhandelingen met de sociale partners door de overheid werd geredigeerd (de versie 08.10.2007) ter goedkeuring aan het Vlaams Parlement zal voorleggen. We hebben het hier uiteraard niet over de eventuele wijzigingen ten gevolge van fundamentele opmerkingen van de Raad van State.

Meer concreet verwacht COC van de Vlaamse Regering dat ze haar engagement ten aanzien van hogescholen met opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en Beeldende Kunst en Muziek en Podiumkunsten ongewijzigd en volledig nakomt, zoals door de overheid zelf geconcretiseerd in het nog te optimaliseren artikel 35, § 5 van het voorontwerp. Bovendien moet zij haar andere engagementen aangegaan bij het afsluiten van de onderhandelingen evenzeer onverkort nakomen en/of uitvoeren.

De sector hoger onderwijs van COC roept de Commissie Onderwijs en Vorming én het gehele Vlaams Parlement op om collectief een belangrijke inspanning te doen voor het hoger onderwijs. Het hoger onderwijs is maatschappelijk onontbeerlijk voor alle sectoren waarvoor Vlaanderen de verantwoordelijkheid draagt: economie, welzijn, mobiliteit, landbouw, onderwijs, onderzoek en ontwikkeling. Alle sectoren van de economie en socio-profit schreeuwen om hooggekwalificeerde medewerkers. Zonder afdoende financiering blijft dit een schreeuw in het duister.

Slotbedenking

Als de hoogste trede van de onderwijsladder een broos en breekbaar latje is geworden dan klinkt de leuze gelijke kansen op de hele onderwijsladder erg cynisch. Zonder een gepaste financiering van het hoger onderwijs, kan de hele ladder wel eens uit elkaar vallen. We willen er echt geen tienkamp over organiseren, maar de sector hoger onderwijs komt nu wel duidelijk (eindelijk na lang opkroppen) in beweging. Zowel de studenten als het personeel hebben er duidelijk genoeg van.

Rudy Van Renterghem
Nationaal Secretaris COC